

LOGOPÉDIA 1

LOGOPÉDIA 1

Alkotó szerkesztők:

Kas Bence, Marton Klára, Fehérné Kovács Zsuzsanna, Lőrik József

Budapest, 2024

A kötet megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Szociálpolitikáért Felelős Helyettes Államtitkársága,

és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal „Tudományos Mecenatúra Pályázat” pályázat (MEC_K_21 kódszámú alprogramja) által finanszírozott MEC_K 141027 azonosító-számú, „Logopédia: a beszéd- nyelvi és kommunikációs zavarok új szintézise” című projektje tette lehetővé.

ALKOTÓ SZERKESZTŐK:

Kas Bence, Marton Klára, Fehérné Kovács Zsuzsanna, Lőrik József

© Szerzők, szerkesztők, 2024
ISBN 978-615-6410-19-1 (pdf)

Kiadja az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kara
A kiadásért felelős az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai
Kar dékánja

Kiadói munkálatok: ELTE Eötvös Kiadó Kft.
Projektvezető: Csanádi-Egresi Nóra
Borítótervező: Balázs Andrea
Műszaki szerkesztő: Durmits Ildikó

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ

TISZTELT OLVASÓ!

Örömmel nyújtjuk át a LOGOPÉDIA című kötetet, a logopédia naprakész ismereteit összegző magyar nyelvű kézikönyvet, egyetemi tankönyvet. A logopédia (Speech and Language Therapy/Pathology) a hang, beszéd, nyelv, kommunikáció és a nyelés zavarai foglalkozó alkalmazott tudomány, illetve az e zavarokban érintett személyeket segítő hivatás. Sokrétű multidiszciplináris - elsősorban nyelvtudományi, egészségtudományi és pszichológiai - ismeretekre támaszkodva speciális prevenciók, diagnosztikai és terápiás módszereket alkalmaz és fejleszt, amelyekkel a logopédus célja az érintett személyek kommunikációjának fejlesztése, életminőségük javítása. A kötet a kommunikációs zavarok és azok diagnosztikus és terápiás megközelítései terén nyújt átfogó és naprakész ismereteket a gyakorló logopédusok és a képzésben részt vevő hallgatók, valamint a társszakmák képviselői, kutatók és a logopédia iránt érdeklődők számára.

A kötetet többféle szándék hívta életre. Fontos célkitűzésünk volt a beszéd- nyelvi és kommunikációs zavarok és nyelészavarok multidiszciplináris ismeretanyagát, a logopédiai diagnosztika és terápia evidencia alapú gyakorlatának alapjait magába foglaló, a nemzetközi és hazai kutatási eredmények naprakész szintézisét adó egyetemi alaptankönyv megjelentetése a hazai egyetemi logopédusképzések számára. A logopédusok képzésében több témakört felölelő főiskolai jegyzet utoljára 1970-ben került kiadásra (Vassné Kovács, 1970). Ezen felül kisebb, tematikus kiadványok láttak napvilágot, például Mérei és Vinczéné Bíró (1979, 1986), Gerebenné (1995) és mások művei. Hosszú ideje nem jelent meg tehát integratív szemléletű, átfogó tankönyv a logopédia terén, a logopédia területén az utóbbi évtizedekben lezajlott nagymértékű fejlődés ellenére. Olyan szintézis, összefoglaló mű pedig korábban sosem jelent meg magyar nyelven, amely egységes formában, rendszerezve áttekinti a logopédia tudományos kereteit, alapelveit, terminológiai rendszerét, bemutatja a beszéd-, nyelvi és kommunikációs zavarok szinte teljes körét és tárgyalja a különböző zavarok elméleti, diagnosztikai és terápiás alapismereteit. Emellett, a kötetet egyben a hazai logopédia irányadó szakirodalmi forrásának is szánjuk. Fontos célunk a hazai logopédiai terminológia és a szakterület alapelveinek egységes megjelenítése, a gyakorló szakemberek és kutatók ismereteinek frissítése, sztemenderizálása, illetve a logopédiai szakterület kompetenciáinak, tevékenységeinek, ismereteinek megjelenítése a társszakmák és a társadalom felé. Ennélfogva a kötet számot tarthat orvosok, pszichológusok, pedagógusok, gyógypedagógusok, nyelvészek, rehabilitációs és szociális szakemberek, illetve a kommunikációs zavarokban érintettek és hozzátartozóik érdeklődésére is.

A kötet reményeink szerint több szempontból is érezhető hozzájárulást jelent a logopédia magyarországi fejlődéséhez. Kiindulópontot jelenthet a szakmai terminológia egységesítéséhez, átfogó keretrendszer kialakításához a kommunikációs zavarok diagnosztikájában és kezelésében, amely a jogalkotás és a szakmaközi együttműködés alapjául is szolgál. Megalapozhatja a logopédiai képzések tananyagát a következő 10-15 évre a legújabb tudományos eredményekkel és nemzetközileg elfogadott gyakorlatokkal. Inspirációt nyújthat új kutatási irányok megfogalmazásához, kutatások és módszertani fejlesztések indításához. A kötetben bemutatott diagnosztikai és intervenciók stratégiák a gyakorlati munka részévé válhatnak, hozzájárulva a kommunikációs zavarokban érintett személyek jobb ellátásához.

A kötet integráltan mutatja be a logopédiához kapcsolódó nyelvészeti és fiziológiai alapismereteket, tárgyalja a hangképzési, beszéd-nyelvi, kommunikációs és nyelési zavarok alapismereteit, a logopédiai diagnosztikus és terápiás tevékenység keretrendszerét, modelljeit, az egyes zavarokra irányuló specifikus módszertanok alapelveit és hatásmechanizmusait. A kötet 24 fejezete hat nagyobb tartalmi egységbe foglalva tekinti át a logopédia területét. Az I. rész széleskörű ismereteket ad a logopédiai szakterület átfogó kérdéseiről, tudományos alapjairól, alapfogalmairól. A II. rész a hangképzés és a beszéd zavarait veszi sorra, a III. rész a nyelés zavaraira foglalkozik fejlődési és szerzett aspektusokban. A IV. rész a nyelvi fejlődés és verbális tanulás zavarait tárgyalja, az V. rész a kommunikációs stratégiákra és kommunikációt érintő specifikus zavarokra összpontosít, a VI. rész fejezetei pedig a szerzett nyelvi és kommunikációs zavarokat ismertetik, minden életkori csoportban. Az ismeretek áttekinthetőségét és elsajátíthatóságát a fejezetek kifejtésének egységes szerkezete, illetve a fejezetek egységes elemei támogatják: tanulási célok, definíciók, esettanulmányok, rész-összefoglalások, ellenőrző kérdések, kulcsfogalmak.

Bízunk benne, hogy ez a könyv hozzájárul a magyar logopédia további fejlődéséhez, és inspiráló forrásként szolgál majd a szakmai közösség számára.

Budapest, 2024. december 6.

Kas Bence, Marton Klára, Fehérné Kovács Zsuzsanna, Lőrík József
alkotó szerkesztők

KÖZREMŰKÖDŐK

SZERZŐK

A kötet szerzői az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karon folyó, 125 éves múlttal bíró logopédusképzés oktatói-kutatói, illetve kollégái a társszakmák, elsősorban a pszichológia, a klinikai nyelvészet, az orvostudomány, a gyógypedagógia területéről. A kötet szerzői ABC-sorrendben a következők.

BARACSY GABRIELLA logopédus, kommunikációs- és beszédtréner, VoiceGym instruktorként, a Baracsy-módszer és a Dsmile program alapító-fejlesztője. Szakterülete a myofunkcionális zavarok diagnosztikája és terápiája.

BÓLA EMÍLIA a Semmelweis Egyetem Rehabilitációs Klinika Stroke utáni Rehabilitációs Osztály logopédusa, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport óraadó oktatója. Szakterülete a fonációs zavarok és a beszédmotoros zavarok diagnosztikája és terápiája.

PROF. DR. CSÉFALVAY ZSOLT a pozsonyi Comenius Egyetem Logopédiai tanszékének egyetemi tanára, tanszékvezetője, az ELTE díszdoktora. Szakterülete a szerzett nyelvi zavarok diagnosztikája és terápiája afáziában és neurodegeneratív zavarokban érintett személyeknél.

DAMÁSDI NÓRA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport egyetemi tanársegéde, az Észak-budai Szent János Centrumkórház Fül-, Orr-, Gége és Szájsebészeti Osztály logopédusa. Szakterülete a fonációs zavarok diagnosztikája és terápiája, valamint a színpadi hangképzés és beszéd oktatása.

DÉKÁNY JUDIT az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai kar Logopédiai szakcsoport óraadó oktatója, ELTE mesteroktató és mesterlogopédus, a Diszkalkulia Kutatócsoport alapítója. Szakterülete a matematikatanulási képességek zavarainak kutatása, különös tekintettel a diszkalkulia diagnosztikai pedagógiai vizsgálatára és komplex fejlesztési módszertanára.

FARKASNÉ DR. GÖNCZI RITA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar egyetemi adjunktusa. Szakterülete a matematikai gondolkodás fejlődése, az aritmetikai zavarok vizsgálata és terápiája.

FEHÉRNÉ KOVÁCS ZSUZSANNA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport címzetes egyetemi docense, a Fonetikai és Logopédiai Tanszék egykori vezetője, a Magyar Logopédusok Szakmai Szövetsége Egyesület elnöke, a Színház- és Filmművészeti Egyetem beszédtanára. Szakterülete a rezonanciazavarok, a beszédfolyamatosági zavarok, az anyanyelv-elsajátítás zavarai, valamint a színpadi hangképzés és beszéd oktatása.

GEREBENNÉ DR. VÁRBÍRÓ KATALIN, gyógypedagógus-pszichológus, neuropszichológus, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar professor emeritusa, a Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet egykori vezetője, a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének egykori elnöke. Szakterülete a megkésett beszédfejlődés, a nyelvfejlődési zavarok, a gyógypedagógiai pszichodiagnosztika.

DR. HOFFMANN ILDIKÓ a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont Általános és Magyar Nyelvészeti Intézet tudományos főmunkatársa, a Pszicho- és Neurolingvisztikai kutatócsoport vezetője, valamint az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport óraadó oktatója. Szakterülete a klinikai nyelvészet, a beszéd- és nyelvi zavarok neurodegeneratív betegségeiben érintett személyeknél.

DR. JUHÁSZ ÁGNES mesterlogopédus, pszichológus, a Magyar Fonetikai, Foniátriai és Logopédiai Társaság elnöke, az egykori Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Logopédiai Intézetének igazgatója, a Bliss Alapítvány munkatársa. Szakterülete a nyelvi késés és a nyelvfejlődési zavar terápiája, óvodáskorú dadogó gyermekek szüleinek tanácsadó csoportja, halmozottan sérült gyermekek vizsgálata, az augmentatív és alternatív kommunikáció.

DR. KÁLDI TAMÁS a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont Általános és Magyar Nyelvészeti Intézet tudományos munkatársa, valamint az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport egyetemi adjunktusa. Szakterülete a mondatszerkezet feldolgozása és a kognitív funkciók összefüggései egészséges és szerzett nyelvi zavarokat mutató személyeknél.

DR. KAS BENCE az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar egyetemi docense, a Logopédiai szakcsoport és az MTA-ELTE Nyelvfejlődési Zavarok Kutatócsoport vezetője, valamint a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont Általános és Magyar Nyelvészeti Intézet tudományos főmunkatársa. Szakterülete a fejlődési pszicholingvisztika, a nyelvfejlődési zavarok, illetve a nyelvfejlődési diagnosztika.

DR. HABIL. KRAJCSI ATTILA az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának habilitált egyetemi docense, a Kognitív Pszichológia Tanszék oktatója, a Matematikai Megismerés Kutatócsoport vezetője. Szakterülete a numerikus megismerés, numerikus fejlődési zavarok, módszertani problémák és új módszertani és statisztikai megoldások.

LŐRIK JÓZSEF az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport címzetes egyetemi docense. Szakterülete a szókincsfejlődés, az írott nyelvi zavarok diagnosztikája, a logopédia nyelvi vonatkozásai, a magyar mint idegen nyelv oktatása.

PROF. DR. LUKÁCS ÁGNES, Dsc, pszichológus, nyelvész, a BME Természettudományi Kar (TTK) Kognitív Tudományi Tanszékének egykori vezetője, az MTA-Lendület Nyelvelsajátítás Kutatócsoport vezetője. Szakterülete a nyelvelsajátítás, nyelvfeldolgozás, a megismerő funkciók fejlődési és szerzett zavarai, nyelvi vizsgálóeljárások fejlesztése.

PROF. DR. MARTON KLÁRA, gyógypedagógus-pszichológus, neuropszichológus, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar és a City University of New York egyetemi tanára, az MTA-ELTE Nyelvfejlődési Zavarok Kutatócsoport alapítója, majd társkutatója. Szakterülete a kognitív fejlődés és zavarai, nyelvfejlődési zavarok, kétnyelvűség.

DR. MÁTYÁS-PÉTER ANNA gyermek- és ifjúságpszichiáter szakorvos, a Vadaskert Alapítvány Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Kórház és Szakambulancia munkatársa, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport óraadó oktatója. Szakterülete az autizmus gyermekkori diagnosztikája és pszichiátriai ellátása.

DR. MÉSZÁROS ÉVA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport címzetes egyetemi tanára, a Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet Logopédiai szakcsoportjának oktatója. Szakterülete felnőttkori szerzett nyelvi zavarok, különös tekintettel a post-stroke afázia diagnosztikájára és terápiájára.

MÓRICZ ÉVA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport óraadó oktatója, valamint a Pest Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szigetszentmiklósi Tagintézménye logopédusa. Szakterülete a myofunkcionális zavarok diagnosztikája és terápiája, illetve a beszédtechnika oktatása.

NÉMETH MARIANN a Semmelweis Egyetem Rehabilitációs Klinika Agysérültek Rehabilitációs Osztálya logopédusa, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai Szakcsoportjának óraadó oktatója, valamint a Semmelweis Egyetem Hang-, beszéd- és nyelésterápia Tanszék oktatója. Szakterülete a neurogén diszfágia diagnosztikája és terápiája.

POLGÁRDI VERONIKA oligofrénpedagógia-pszichopedagógia szakos szakvizsgázott gyógypedagógus, a Pest Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Városmajori Tagintézményének igazgatója. Szakterülete a diszkalkulia pedagógiai vizsgálata.

ROHÁR ALEXANDRA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport egyetemi tanársegéde. Szakterülete a másodlagos beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikája és terápiája, az anyanyelvi fejlesztés.

DR. ROBERT RUSINA a prágai Károly Egyetem Orvostudományi Kar neurológus professzora. Szakterülete a kognitív és viselkedéses neurológia, kognitív deficitek neurodegeneratív betegségekből érintett személyeknél.

S. PINTYE MÁRIA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport meseteroktatója, a Waldorf-tanárképzés szakfelelős oktatója. Szakterülete az írott nyelvi zavarok diagnosztikája és terápiája, a korai nyelvi intervenció, valamint a pszichomotoros fejlődés.

DR. SVINDT VERONIKA a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont Általános és Magyar Nyelvészeti Intézet tudományos főmunkatársa, valamint az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport óraadó oktatója. Szakterülete a klinikai nyelvészet, a beszéd- és nyelvi zavarok neurodegeneratív betegségekből érintett személyeknél, valamint a pragmatikai fejlődés zavarai.

SVRAKA BERNADETT az ELTE Tanító-és Óvóképző Karának gyógypedagógus oktatója, kutatótanára, a Diszkalkulia Kutatócsoport szakmai tanácsadója. Szakterülete a matematikatanulási problémák preventív mérése, mérőeszközök fejlesztése, a korai fejlesztés és inkluzív oktatás.

DR. SZANATI DÓRA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport egyetemi adjunktusa, a Károli Gáspár Református Egyetem Pszichológia Intézetének (Fejlődépszichológia Tanszék) óraadó oktatója, valamint a Semmelweis Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika Gyermekneurológiai Utánvizsgálójának logopédusa-egészségpszichológusa. Szakterülete a beszédtechnika, a korai gyógypedagógiai-pszichológiai intervenció, illetve a koraszülött gyermekek fejlődépszichológiai diagnosztikája és nyomonkövetése.

SZÁSZI-SZRENKA MELINDA az MRE Bethesda Gyermekkórház logopédusa, a Gyógypedagógiai Osztály vezetője, valamint az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport óraadó oktatója. Szakterülete a gyermekkori szerzett beszéd- és nyelvi zavarok rehabilitációja.

DR. SZÖLLŐSI IZABELLA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai Szakcsoport egyetemi adjunktusa, valamint a Semmelweis Egyetem Rehabilitációs Klinika logopédia munkacsoportjának vezető logopédusa, a Stroke utáni Rehabilitációs Osztály munkatársa. Szakterülete a felnőttkori szerzett nyelvi zavarok, motoros beszédzavarok, valamint a poszt-stroke afáziák és kognitív funkciók kapcsolatának vizsgálata.

DR. SZÚCS ANTAL MÓR az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport egyetemi docense, valamint az Apor Vilmos Katolikus Főiskola adjunktusa és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem óraadó oktatója. Szakterülete a beszédfolyamatosági zavarok diagnosztikája és terápiája, a fonológiai tudatosság fejlesztése, a zene, zeneterápia és a kommunikáció közös vonatkozásai.

DR. HABIL. TAR ÉVA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Logopédiai szakcsoport habilitált egyetemi docense. Szakterülete a magyar szegmentális fonológia tipikus és atipikus eszajátítása, az extrém mértékben variábilis beszéd sajátosságainak kutatása.

PROF. DR. TÓTH GÁBOR a Sagami Női Egyetem (Japán) egyetemi tanára, a Yokohamai Egyetem óraadó oktatója, az Alapozó Terápiák Alapítvány vezető terapeutája és kuratóriumi tagja. Szakterülete a diszfágia diagnosztikája és terápiája, az írott nyelvi zavarok, valamint az alapozó terápia és az inklúzív, családközpontú korai fejlesztés.

DR. ZAKARIÁS LILLA az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar (BGGYK) egyetemi adjunktusa, az ELTE BGGYK „Afázia és egyéni különbségek” kutatóműhely vezetője és a Semmelweis Egyetem Rehabilitációs Klinikájának logopédusa. Kutatásai az afáziadiagnosztika területére, afáziaesetek pszichometriai tulajdonságainak elemzésére, valamint az egyéni belüli variabilitás mélyebb megértésére irányulnak.

SAKMAI LEKTOROK

dr. Fazekas Gábor
dr. Hegedűs Veronika
dr. Imre Angéla
dr. Jóri József
prof. dr. Marton Klára
dr. Szabó Pál Tamás
Szamosközi Alice

dr. Szanati Dóra
dr. Szili Katalin
dr. Rebrus Péter
dr. habil. Tar Éva
Tóthné dr. Aszalai Anett
dr. Vig Julianna

NYELVI LEKTOROK

Halmos-Kovács Zsuzsa

dr. Imre Angéla

FORDÍTÓ

Somorjai Kinga (23. fejezet)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönet illeti mindazokat, akik részt vettek a kötet létrehozásában. Az alkotó szerkesztők hála a felkért szerzők munkájáért, akik elhivatottsága, szakmai tudása és igényessége nélkül ez a kiadvány nem jöhetett volna létre. Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy a kötet fejezeteinek szakmai és szaknyelvi lektorálását a hazai logopédusképzések vezető oktatói, továbbá szakterületükön kiemelkedő szaktudással bíró szakemberek, kollégáink végezték el. Köszönjük az Eötvös Kiadó munkatársainak gondos munkáját, a kötet színvonalas kivitelezését. A kötet fejezeteinek megírását a Gyógypedagógia Fejlesztéséért Alapítvány „Logopédiai rehabilitációs és pályaorientációs képzés, továbbképzések fejlesztése és megvalósításuk támogatása” című programja támogatta, az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Szociálpolitikáért Felelős Helyettes Államtitkársága finanszírozásával. Marton Klára, Kas Bence, S. Pintye Mária és Rohár Alexandra munkáját az MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja (MTA-ELTE Nyelvfejlődési Zavarok Kutatócsoport) támogatta. A könyv megjelenését a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal „Tudományos Mecenatúra Pályázat” pályázat (MEC_K_21 kódszámú alprogramja) által finanszírozott MEC_K 141027 azonosítószámú, „Logopédia: a beszéd- nyelvi és kommunikációs zavarok új szintézise” című projektje tette lehetővé.

TARTALOM

LOGOPÉDIA 1

I. Átfogó kérdések és alapfogalmak

1. A logopédia alapjai
2. A nyelvi rendszer sajátosságai és alapfogalmai
3. Kutatásmódszertan a logopédiában

II. A hangképzés és a beszéd zavarai

4. Fonációs zavarok
5. Fluenciazavarok I. Dadogás
6. Fluenciazavarok II. Hadarás
7. Beszédhanghibák
8. Rezonanciazavarok
9. Gyermekkori beszédmotoros zavarok
10. Felnőttkori szerzett motoros beszédzavarok

III. A nyelés szerzett és fejlődési zavarai

11. Nyelészavarok
12. Myofunkcionális zavarok

LOGOPÉDIA 2

IV. A nyelvi fejlődés és verbális tanulás zavarai

13. Nyelvfejlődési zavarok
14. Nyelvi és beszédzavarok többnyelvű csoportokban
15. Korai logopédiai intervenció
16. Írott nyelvi zavarok
17. Aritmetikai zavarok
18. Nyelvi képességek intellektuális képességzavart mutató csoportokban

V. Kommunikációs zavarok és stratégiák

19. Kommunikációs és nyelvi sajátosságok autizmus spektrumzavarban, pragmatikai kommunikációs zavarban és ADHD-ban
20. Mutizmus
21. Alternatív és augmentatív kommunikáció

VI. Szerzett nyelvi és kommunikációs zavarok

22. Felnőttkori szerzett nyelvi zavarok
23. Neurodegeneratív eredetű kommunikációs zavarok
24. Gyermekkori szerzett beszéd- és nyelvi zavarok

TARTALOM

LOGOPÉDIA 1 • Részletes tartalomjegyzék

I. Átfogó kérdések és alapfogalmak

KAS BENCE – FEHÉRNÉ KOVÁCS ZSUZSANNA – LŐRIK JÓZSEF – ZAKARIÁS LILLA

A logopédia alapjai.

Tanulási célok	
1. A logopédia tudományos alapjai	
1.1. A logopédia meghatározása és kompetenciaterülete	
1.2. A logopédiai gyakorlat keretrendszere	
1.3. Evidencia alapú gyakorlat a logopédiában	
1.3.1. Az evidencia alapú gyakorlat lépései	
1.3.2. A tudományos bizonyíték értékelése	
1.3.3. A klinikai szakértelem	
2. A logopédiai klasszifikáció	
2.1. A logopédia nemzetközi klasszifikációs gyakorlata	
2.2. A magyarországi logopédiai klasszifikációs gyakorlat	
2.2.1. Logopédiai terminológia	
2.2.2. Jogi szabályozás	
2.3. A beszéd-nyelvi-kommunikációs szükséglet	
3. A logopédiai tevékenységek formái	
3.1. Közvetlen logopédiai ellátási tevékenységek	
3.2. Szakmai támogatási tevékenységek	
4. A logopédiai tevékenység etikai alapjai	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések	
Hivatkozások	

KÁLDI TAMÁS

A nyelvi rendszer sajátosságai és alapfogalmai

Tanulási célok	
1. Bevezetés	
1.1. Mivel foglalkozik a nyelvtudomány?	
1.2. A nyelvtudomány jelentősége a logopédiában	
2. A nyelv mint rendszer	
2.1. A logopédia nemzetközi klasszifikációs gyakorlata	
2.2. A magyarországi logopédiai klasszifikációs gyakorlat	
2.2.1. Logopédiai terminológia	
2.2.2. Jogi szabályozás	
2.3. A beszéd-nyelvi-kommunikációs szükséglet	
3. Forma	
3.1. Szublexikális szint: Fonológia	
3.1.1. A fonémák meghatározása és a jegyek mibenléte	
3.1.2. Fonetika és fonológia	
3.1.3. A magyar beszédhangok osztályozása	
3.1.3.1. A magyar magánhangzók képzés szerinti, fonetikai osztályozása	
3.1.3.2. A magyar magánhangzók fonológiai osztályozása	
3.1.3.3. A magyar mássalhangzók képzés szerinti, fonetikai osztályozása	
3.1.3.4. A magyar mássalhangzók fonológiai osztályozása	
3.1.4. Fonológiai szabályok, allofónok és neutralizáció	
3.1.5. A szótag	

3.1.6. Fonotaktika: mássalhangzó-kapcsolatok és magánhangzó-harmónia	
3.1.7. A fonológiai ismeretek haszna a logopédiában	
3.2. Lexikális szint: Morfológia	
3.2.1. Morfológiai alapfogalmak	
3.2.2. Képzés	
3.2.3. Ragozás	
3.2.4. Tőtipusok	
3.2.5. Összetételek	
3.2.6. Igeközös igék	
3.2.7. A morfológiai ismeretek haszna a logopédiában	
3.3. Szintagmatikus szint: Szintaxis	
3.3.1. A mondatok tulajdonságai, a szintaxis két alapvetése	
3.3.2. Régensek, bővítmények és a lexémák reprezentációja	
3.3.3. A tematikus hierarchia	
3.3.4. Igemódosítók	
3.3.5. Szabad szórendű-e a magyar nyelv?	
3.3.6. Információszerkezet, a mondat topik–predikátum tagolódása	
3.3.7. A szintaktikai ismeretek haszna a logopédiában	
4. Jelentés és funkció	
4.1. Szemantika	
4.1.1. Lexikális szemantika	
4.1.2. Propozicionális szemantika	
4.1.3. A szemantikai ismeretek haszna a logopédiában	
4.2. Pragmatika	
4.2.1. Néhány prominens pragmatikaelmélet	
4.2.2. A pragmatikai ismeretek haszna a logopédiában	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések	
Hivatkozások	

ZAKARIÁS LILLA – KÁLDI TAMÁS

A logopédiai kutatások módszertana

Tanulási célok	
1. Bevezetés	
1.1. A logopédiai kutatások célja, jelentősége és főbb típusai	
1.2. Kutatással kapcsolatos alapfogalmak, a változók típusai és a belső érvényesség	
1.3. Témaválasztás, kérdésfelvetés és hipotézisformálás	
2. Szakirodalmi források, a szakirodalmi háttér feltárása és feldolgozása	
2.1. Elektronikus adatbázisok	
2.2. Online megjelenő szakmailag lektorált folyóiratok	
2.3. Internet	
2.4. Kézi keresés	
2.5. Az információk kritikus értékelése és összegzése	
3. Kutásetika a logopédiában	
3.1. A kutásetika jelentősége	
3.2. Az etikus kutatás jellemzői	
3.2.1. A kutatásba bevont személyek	
3.2.2. A társadalom	
3.2.3. A tudomány és a tudományos közösség	
3.3. Az etikai engedély: jelentősége, az engedélyezés folyamata	
3.4. Magyar kutásetikai bizottságok, kódexek	
4. Kvantitatív kutatás	
4.1. A mérés és a mérési skálák	
4.1.1. A mérési skálák típusai	
4.2. A kvantitatív kutatási stratégia	
4.2.1. Csoportvizsgálatok	
4.2.1.1. Személyek közötti elrendezés (between-subjects designs)	
4.2.1.2. Személyeken belüli elrendezés (within-subjects designs)	
4.2.1.3. Kevert elrendezés (mixed designs)	
4.2.1.4. A csoportvizsgálatok gold standardja: a randomizált-kontroll vizsgálatok	
4.2.2. Kis elemszámú vizsgálatok (single subject designs)	
4.3. Az adatok kvantitatív elemzése	

4.3.1. Normál eloszlás	
4.3.2. Korreláció	
4.3.3. Matematikai statisztika	
4.3.3.1. Paraméteres és nem-paraméteres tesztek	
5. Kvalitatív kutatás	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések	
Hivatkozások	

II. A hangképzés és a beszéd zavarai

DAMÁSDI NÓRA – BÓLA EMÍLIA

Fonációs zavarok

Tanulási célok	
Bevezetés	
1. A fonáció	
1.1. A fonáció fiziológiája és biomechanikája	
1.1.1. A légzés	
1.1.2. A hangadás	
1.1.2.1. Hangindítás	
1.1.2.2. Hangjakrengés	
1.1.2.3. Hangmagasság, hangerő, hangterjedelem, átlagos beszédhangfekvés (beszéd-alapfrekvencia)	
1.1.2.4. Rezgési regularitás, perturbáció	
1.1.3. Az artikuláció	
1.2. A fonáció és a hang változása az életkor vetületében	
1.2.1. Csecsemőkor	
1.2.2. Gyermekkor	
1.2.3. Pubertás, kamaszkor	
1.2.4. Felnőttkor	
1.2.5. Időskor	
2. A fonáció zavarai	
2.1. A fonációs zavar meghatározása	
2.2. A diszfóniák felosztása	
2.2.1. A klasszifikációs törekvések áttekintése	
2.2.2. Az etiológia alapú klasszifikáció	
2.3. Tünettan	
2.3.1. Tünetek	
2.3.2. Patogenezis és patomechanizmus	
2.4. A fonációs zavarok kórformái	
2.4.1. Strukturális-organikus diszfóniák	
2.4.1.1. A nyálkahártya gyulladásos elváltozásai	
2.4.1.2. A lamina propria jóindulatú elváltozásai	
2.4.1.3. A gége veleszületett elváltozásai, a gégeaszimmetriák, a gége mechanikus sérülései	
2.4.1.4. Szimptomatikus diszfóniák	
2.4.2. Regulatív (vezérléses eredetű) diszfóniák	
2.4.2.1. Neurogén-organikus diszfóniák	
2.4.2.2. Malregulatív diszfóniák	
2.4.2.3. Pszichogén diszfóniák	
2.4.3. Kevert etiológiájú diszfóniák	
2.4.3.1. A hormonháztartás zavarával összefüggő (endokrin eredetű) diszfóniák	
2.4.3.2. Pszichoszomatikus diszfóniák	
2.4.4. Életkorhoz köthető és egyéb diszfóniák	
2.4.4.1. Gyermekkori (juvenilis) diszfónia	
2.4.4.2. Mutációhoz köthető fonációs zavarok	
2.4.4.3. Menstruáció, terhesség, menopauza/klimax	
2.4.4.4. Transzszexualitás	
2.4.4.5. Az énekhang zavara (dysodia)	
2.4.4.6. Preszbifónia (presbyphonia)	
3. A fonációs zavarok logopédiai vizsgálati lehetőségei	
3.1. Anamnézis	
3.2. Aerodinamikai mérések	

3.3. A hangminőség auditív percepció értékelése	3.4. A hang és a fonációs technika megfigyelése
3.5. Az érintett személy által kitöltött kérdőívek	3.6. Műszeres, akusztikai vizsgálati lehetőségek
4. Logopédiai intervenciók lehetőségei a fonációs zavarok kezelésében	
4.1. A logopédiai intervenció általános céljai	4.2. A fonációs terápia alapfeltételei, komponensei
4.3. A logopédiai intervenció megvalósulási formái	4.3.1. Indirekt módszerek
4.3.2. Direkt módszerek	4.4. Kórképekhez köthető speciális módszerek
4.5. Életkori tényezők szerepe a fonációs terápia tervezésében	4.6. A logopédiai intervenció keretei
5. Esetismertetés	Összefoglalás
Ellenőrző kérdések	Hivatkozások

SZÚCS ANTAL MÓR

Fluenciázavarok I. Dadogás

Tanulási célok	Esettanulmány: Szavak szorításában
1. Definíció és kutatástörténet	1.1. Az ősi kommunikációs zavar: a dadogás történeti aspektusa
2. Tipológia, megjelenési formák	2.1. A dadogás osztályozása
2.2. Az élettani nem folyamatos beszéd jelenségéről	2.3. A dadogás tünetépülete
2.3.1. Elsődleges szimptómák	2.3.2. Másodlagos következmények
2.3.3. A dadogás dinamikus természete	3. A dadogás jelenségének diagnosztikus lehetőségei
3.1. A dadogás elsődleges tüneteinek vizsgálati elvei	3.1.1. Dadogás vagy egyéb nonfluencia?
3.1.2. Egy vagy több?	3.1.3. Hazai megközelítések
3.1.4. Nemzetközi diagnosztikus lehetőségek	4. A logopédiai intervenció dadogás esetében
4.1. Direkt és indirekt irány	4.2. Terápia az életkor függvényében
4.3. A dadogás terápiájának integrált megközelítése	4.4. Minicsoport-terápia
4.5. Művészeti terápiás elemek a dadogás kezelésében	4.5.1. Komplex művészeti terápia
4.5.2. Raptér	4.6. Rituálinnovatív terápia
4.7. A Vékassy-féle komplex kezelés	4.8. Kognitív nyelvi viselkedésterápia
4.9. Behaviorista irány	4.10. Technikai eszközök az intervencióban
4.11. Kísérletek a farmakoterápia területén	Összefoglalás
Ellenőrző kérdések	Ajánlott olvasmány
Ajánlott diagnosztikus és terápiás anyagok	Hivatkozások

Fluenciázavarok II. Hadarás

Tanulási célok	
Esettanulmány: Yuppie a szóáradat fogságában	
1. Definíció és kutatástörténet	
1.1. A logopédia árva gyermeke, avagy a hadarás története	
1.2. Tudjuk-e definiálni a hadarást?	
1.3. A hadaró beszéd tipológiája	
2. A logopédiai diagnosztika feladatai, eljárásai, eszközei	
3. Logopédiai intervenció hadarás esetén	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések	
Ajánlott olvasmány	
Ajánlott diagnosztikus és terápiás anyagok	
Hivatkozások	

TAR ÉVA

Beszédhanghibák

Tanulási célok	
1. A fonológiai fejlődés és a beszédhanghibák	
2. A beszédhanghibák (BHH) meghatározása és leírása	
2.1. A beszédhanghibák definíciója	
2.2. Az ismeretlen eredetű beszédhanghibák a nemzetközi klasszifikációs rendszerekben	
2.3. A BHH leírási szintjei és sajátosságai	
2.3.1. Etiológiai szint	
2.3.2. Neurológiai/neurobiológiai szint	
2.3.3. Nyelvi-kognitív műveletek, motoros szabályozás szintje	
2.4. Gyakoriság	
2.5. Komorbiditás (együttes előfordulás)	
3. Esetismertetés	
4. A BHH felismerésének és ellátásának rövid történeti bemutatása	
4.1. Az orvostudományi szemlélet	
4.2. A nyelvtudományi szemlélet	
4.3. A pszicholingvisztikai szemlélet	
5. A BHH logopédiai klasszifikációja	
5.1. A BHH korszerű szemléletén alapuló klasszifikációs rendszerek	
5.1.1. Shriberg-féle etiológiai szemléletű felosztás	
5.1.2. A Dodd-féle nyelvi-kognitív felosztás	
5.2. Motoros természetű beszédbeli elmaradások	
5.3. A nyelvtudományi megközelítésnek a tipizálás során figyelembe veendő szempontjai	
5.4. A beszédhanghibák az FNO szemléleti keretében	
6. A beszédhanghibák diagnóza	
6.1. Az információgyűjtés területei	
6.1.1. Az anamnézis	
6.1.2. A megfigyelés	
6.1.3. A logopédiai vizsgálatok	
6.1.3.1. Beszéddállapot	
6.1.3.2. Hallási differenciáló képesség vizsgálata	
6.1.3.3. Az oral-motoros terület vizsgálata	
6.1.4. Az FNO részvétel területének vizsgálata	
7. A logopédiai intervenció céljai, alapelvei, irányzatai, eredményesség-vizsgálatai BHH-ban	
7.1. Artikulációs terápia	
7.2. Minimális pár terápia (Blache-Parsons, 1980; Weiner, 1981, Baker, 2010 nyomán)	
7.3. Magszókinsz terápia (Dodd et al. 2006, 2010; McIntosh–Dodd 2009)	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések	
Hivatkozások	

Rezonanciazavarok

Tanulási célok	
Esettanulmány	
1. Bevezetés	
1.1. A nazális rezonancia zavarainak multidiszciplináris szemléletű megközelítése	
1.2. Alapfogalmak, definíciók	
2. Tipológia, gyakoriság	
2.1. A rinofónia megjelenési formái	
2.2. Etiológiai és tipológiai szempontok	
3. A nazális rezonanciazavar jellemző tünetei	
3.1. A tipikus beszédrezonancia	
3.2. Rezonanciazavarok a hangadásban, beszédben	
3.3. Tünetek a rezonanciában	
3.4. Tünetek a légzésben	
3.5. Tünetek a hangadásban	
3.6. Tünetek a táplálásban/táplálkozásban	
3.7. Tünetek a hallásban	
3.8. Tünetek a beszéd- és nyelvfejlődésben	
3.9. Tünetek az artikulációban	
3.10. Tünetek a prozódiaiban	
3.11. Tünetek a személyiségben	
4. A nazális rezonancia zavarainak diagnosztikája	
4.1. Szűrés	
4.2. A rezonanciazavarok vizsgálata	
4.2.1. A 0-4 éves életkor vizsgálati protokollja	
4.2.2. A 4-7 éves életkor vizsgálati protokollja	
4.2.3. A 7-18 éves életkor vizsgálati protokollja	
5. A rezonanciazavarok terápiája	
5.1. Az ajak- és szájpadhasadékos gyermekek logopédiai gondozási rendszere	
5.2. Tanácsadás és korai fejlesztés	
5.3. Logopédiai terápia	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések	
Hivatkozások	

TAR ÉVA

Gyermekkori beszédmotoros zavarok.

Tanulási célok	
Esetismertetés	
1. Gyermekkori beszédmotoros zavarok	
1.1. A gyermekkori beszédmotoros zavarok meghatározása	
1.2. A gyermekkori beszédmotoros zavarok neurológiai háttere	
1.3. A gyermekkori beszédmotoros zavarok viselkedésben megjelenő tünetei	
1.3.1. A beszéd sajátosságai gyermekkori (fejlődési) diszartria esetén (Hodge, 2010 nyomán)	
1.3.2. A cerebrális parézishez társuló beszédbeli jellemzők	
1.3.3. A beszéd sajátosságai CAS esetén	
1.3.4. Beszédmotoros működés a gyermekkori beszédmotoros zavarokban	
2. A gyermekkori beszédmotoros zavarok klasszifikációja	
2.1. A diszartria típusai és beszédbeli jellemzői CP esetében	
3. A gyermekkori motoros beszédzavarok vizsgálata	
3.1. A diagnosztikai folyamat sajátosságai a Ballard–McCabe-féle vizsgálati keretben	
3.1.1. Az információgyűjtés területei	
3.1.2. A beszédhanghibákön belüli differenciáldiagnózis	
4. A gyermekkori beszédmotoros zavarok logopédiai intervenciója	
4.1. A terápia általános vonásai	
4.2. Altípusra specifikus terápiás megfontolások	
4.2.1. CAS-ra specifikus terápiás ajánlások	
4.2.2. 4.2.2. A gyermekkori diszartriára specifikus terápiás ajánlások	
4.3. A CAS-ra irányuló logopédiai intervenciók	

4.3.1. Nuffield Dyspraxia Programme-3 (NDP-3) (Williams–Stephens, 2010 nyomán)	
4.3.2. Rapid Syllable Transition Treatment (ReST, Ballard et al., 2010)	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések/feladatok	
Hivatkozások	

SZÖLLŐSI IZABELLA

Felnőttkori szerzett motoros beszédzavarok

Tanulási célok	
Definíciók	
Esettanulmány	

1. Bevezetés	
1.1. A beszédmotoros rendszer idegrendszeri alapjai	
1.2. A mozgási szándéktól a mozgásműveletig	
1.3. A motoros rendszer	
1.4. A felsőmotoneuron-rendszer	
1.5. Az alsómotoneuron-rendszer	
1.6. Neurális kontrollkörök	
1.6.1. A kisagyi kontrollkör	
1.6.2. A törzsdúci rendszer kontrollköre	
1.7. Az arc és beszédmozgások anatómiája	
1.7.1. Arcizmok	
1.7.2. Nyelvizmok	
1.7.3. Garatizmok	
1.7.4. Gégeizmok	
1.8. A beszédmotoros rendszer komponensei	
1.8.1. Respiráció	
1.8.2. Fonáció	
1.8.3. Rezonancia	
1.8.4. Artikuláció	
1.8.5. Prozódia	
2. A felnőttkori szerzett motoros beszédzavarok típusai és tünettana	
2.1. A felnőttkori szerzett neurogén diszarthriák	
2.1.1. Flaccid diszarthria	
2.1.1.1. Neuroanatómiai eredet	
2.1.1.2. Általános klinikai tünetek	
2.1.1.3. Beszédtünetek	
2.1.2. Spasztikus diszarthria	
2.1.2.1. Neuroanatómiai eredet	
2.1.2.2. Általános klinikai tünetek	
2.1.2.3. Beszédtünetek	
2.1.3. Egyoldali felsőmotoneuron-diszarthria	
2.1.3.1. Neuroanatómiai eredet	
2.1.3.2. Általános klinikai tünetek	
2.1.3.3. Beszédtünetek	
2.1.4. Ataxiás diszarthria	
2.1.4.1. Neuroanatómiai eredet	
2.1.4.2. Általános klinikai tünetek	
2.1.4.3. Beszédtünetek	
2.1.5. Hipokinetikus diszarthria	
2.1.5.1. Neuroanatómiai eredet	
2.1.5.2. Általános klinikai tünetek	
2.1.5.3. Beszédtünetek	
2.1.6. Hiperkinetikus diszarthria	
2.1.6.1. Neuroanatómiai eredet	
2.1.6.2. Általános klinikai tünetek	
2.1.6.3. Beszédtünetek	
2.1.7. Kevert diszarthriák	
2.1.7.1. Neuroanatómiai eredet	
2.1.7.2. Általános klinikai tünetek	

2.2. A felnőttkori szerzett neurogén beszédapraxia	...
2.2.1. Orális apraxia	...
2.2.2. Beszédapraxia	...
2.2.2.1. Neuroanatómiai eredet	...
2.2.2.2. Beszédtünetek	...
3. A felnőttkori szerzett neurogén motoros beszédzavarok diagnosztikai alapelvei	...
3.1. A felnőttkori szerzett diszarthriák szimptóma-specifikus vizsgálata	...
3.1.1. Sztenderdizált tesztek	...
3.1.2. A faciális parézis vizsgálata	...
3.1.3. A diszarthriák tüneteinek logopédiai megfigyelési szempontjai	...
3.1.4. A beszédmechanizmusok vizsgálatának specifikus lépései	...
3.2. A felnőttkori szerzett neurogén beszédapraxia szimptóma-specifikus vizsgálata	...
3.2.1. Sztenderdizált tesztek	...
3.2.2. A beszédapraxia tüneteinek logopédiai megfigyelési szempontjai	...
4. A felnőttkori szerzett motoros beszédzavarok logopédiai rehabilitációs alapelvei	...
4.1. A felnőttkori szerzett neurogén diszarthriák szimptóma-specifikus terápiája	...
4.1.1. A faciális parézis önálló kezelése	...
4.1.2. A respiráció zavarának terápiája	...
4.1.3. Fonáció zavarának terápiája	...
4.1.4. A hipernazális zavarának terápiája	...
4.1.5. Artikuláció zavarának terápiája	...
4.1.6. Prosódia zavarának terápiája	...
4.2. A felnőttkori szerzett neurogén beszédapraxia terápiájának irányelvei	...
4.2.1. Artikulációs-kinematikus tréningek	...
4.2.2. Beszédráta és ritmuskontroll tréningek	...
Összefoglalás	...
Ellenőrző kérdések	...
Hivatkozások	...

III. A nyelvés szerzett és fejlődési zavarai

TÓTH GÁBOR – NÉMETH MARIANN

Nyelészavarok.

Tanulási célok	...
1. A nyelvessel és a nyelészavarral kapcsolatos szakkifejezések definíciója és magyarázatai	...
1.1. A fiziológias nyelvés folyamata	...
2. Esettanulmányok	...
2.1. Neurogén eredetű diszfágiás kliens esetbemutatása	...
2.2. Preorális diszfunkcióval küzdő kliens esetbemutatása	...
2.2.1. Motoros preorális diszfunkció	...
2.2.2. Kognitív preorális diszfunkció	...
3. Diszfágia és a táplálkozás zavarairól általában	...
3.1. A nyelvés funkcionális anatómiai vizsgálatának és a nyelészavar kezelésének rövid történeti áttekintése	...
3.2. Nyelészavar az osztályozási rendszerekben (BNO, FNO) és a rehabilitációs munka szinterei	...
3.2.1. Osztályozási rendszerekben a nyelészavar	...
3.2.2. Rehabilitációs munka szinterei	...
3.3. Diszfágiák tünettanának ismertetése, tipológiai (neurogén alapú és strukturális eredetű diszfágiák elkülönítése)	...
4. Neurogén eredetű diszfágiák	...
4.1. Neurogén eredetű diszfágia megjelenése a különböző kórképekben	...
5. Strukturális eredetű diszfágiák – kórképek és specifikumok	...
5.1. Strukturális eredetű diszfágiák kommunikációs zavarokkal való kapcsolata	...
6. Nyelészavarok kapcsolata az életkori sajátosságokkal	...
6.1. Gyermekkori nyelészavarok – Pedofágia	...
6.1.1. Kisgyermekkori orofaringeális diszfágia	...
6.2. Időskori nyelészavar – Preszbifágia	...
7. A nyelészavarok diagnosztikai folyamata	...
7.1. Eszköz nélküli alapdiagnosztika, logopédiai vizsgálat	...
8. Rehabilitációs beavatkozások a nyelésterápiában	...
8.1. Prevenciós tevékenységek a diszfágiák terápiájában	...
8.2. Nyelészavarok kezelésekor alkalmazható terápiás metódusok a hagyományos szemlélet szerint	...

8.2.1. Kauzális terápia	
8.2.2. Kompenzatorikus módszerek (kompenzációs technikák) alkalmazása a nyelésterápiában	
8.2.2.1. Mendelsohn manőver (Mendelsohn Maneuver)	
8.2.2.2. A Maszako manőver (Masako Maneuver)	
8.2.2.3. Fejemelési manőver (Shaker Maneuver vagy Head Lift)	
8.2.2.4. Erőteljes nyelés (Effortful swallow)	
8.2.2.5. A szupraglottikus és a szuper-szupraglottikus nyelési manőver (Supraglottic Swallow Maneuver: SGSM)	
8.2.2.6. Nyelvcsonst manőver (Hyoid Maneuver)	
8.2.2.7. Egyéb nyelési, illetve a nyeléssel kapcsolatos területeket érintő gyakorlatok	
8.2.3. Adaptációs eljárások	
8.3. Nyelészavarok kezelésekor alkalmazható terápiás metódusok további felosztása	
Hivatkozások	

MÓRICZ ÉVA – BARACSY GABRIELLA

Myofunkcionális zavarok.

Tanulási célok	
Esettanulmány	
1. A myofunkcionális működés	
1.1. A myofunkcionális működés jelentősége	
1.2. A nyelés-rágás és az immunrendszer	
1.2.1. A nyál szerepe	
1.2.2. Miért fontos a rágás?	
1.2.3. A nyelés mint folyamat	
1.2.4. Szájüreg mikroflórájához kapcsolódó tartalom	
1.3. A myofunkcionális működési egység kialakulása	
2. A myofunkcionális zavarok	
2.1. Tünetek, felismerés	
2.2. A myofunkcionális zavarhoz társuló tünetek	
2.3. Etiológia	
4.3.1. Az OMR és a testzomogyensúly-zavar összefüggései	
3. A myofunkcionális zavarok ellátása	
3.1. Az orofaciális myofunkcionális terápiák (OMT) története	
3.2. Diagnosztikai szempontok	
3.3. Az orofaciális myofunkcionális zavarok kezelése	
3.3.1. A myofunkcionális terápia alapelvei	
5.3.1.1. A myofunkcionális terápia alkalmazásának ideje	
5.3.1.2. Az orofaciális myofunkcionális terápia TMR és alvási apnoe szindróma esetén	
5.3.2.3. A myofunkcionális terápia jelenlegi helye a klinikumban	
3.3.2. Terápiás eljárások	
5.3.2.1. Straub programja	
5.3.2.2. Barett módszer	
5.3.2.3. V. Kovács-Rehák óvodáskori komplex terápiás kísérlete	
5.3.2.4. Kittel myofunkcionális terápiája	
5.3.2.5. Gulp! 2.0 applikáció	
3.3.3. Hazai módszerek az orofaciális myofunkcionális zavarok kezelésére	
5.3.3.1. Baracsy-módszer	
5.3.3.2. „Háromszor öt” módszer a helyes nyelés vizsgálatához és terápiájához	
5.3.3.3. Fung-Kovács-féle gyógytornagyyakorlatokkal kiegészített logopédiai terápia	
5.3.3.4. LingualBalance OTKM	
3.3.4. Myofunkcionális tréningek	
Összefoglalás	
Ellenőrző kérdések/feladatok	
Hivatkozások	

Fogalomtár	
----------------------	--